

СИЛАБУС

Назва дисципліни: Педагогічна майстерність та комунікація викладача				
Мета дисципліни: набуття аспірантами професійної компетентності викладача для здійснення педагогічної діяльності в закладах вищої освіти Основні компетентності, що формуються: ІК – Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї в умовах професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення ЗК-3 – Здатність генерувати нові ідеї на основі етичних міркувань (мотивів) ЗК-4 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК-5 – Здатність діяти на основі системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору ЗК-7 – Здатність ефективно спілкуватися та взаємодіяти з представниками різних професійних спільнот і наукових галузей СК-3 – Здатність реалізовувати науково-педагогічну діяльність та управління освітнім процесом у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї на основі сучасних наукових підходів СК-4 – Здатність реалізовувати результати наукової діяльності на засадах підприємництва СК-6 – Здатність здійснювати професійну підготовку майбутнього фахівця відповідно до сучасних вимог ринку праці та суспільних потреб				
Мова викладання	Семестр	Кредити ECTS / Тип дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Викладач	Навчальне навантаження
Укр.	2	3 / вибіркова	Волкова Н.П., д.п.н., проф.	90 год. (10 год. лекцій, 20 год. практичних занять, 9 год. індивідуальної роботи, 51 год. самостійної роботи)
Результати навчання По закінченню вивчення дисципліни студенти будуть здатні		Методи викладання, навчання		Форми оцінювання (поточний та підсумковий контроль)
РН-6-1. Критично оцінювати наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) з питань методологічних, науково-теоретичних та організаційно-педагогічних засад розвитку професійно-педагогічної діяльності викладача, педагогічної майстерності й комунікації викладача закладу професійної освіти через аспекти його професійного та особистісного розвитку		Лекція, проблемна лекція, лекція-роздум, семінар, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study)		Участь в дискусії (семінарі, диспуті, дебатах, мозковому штурмі тощо), есе
РН-6-2. Демонструвати знання та розуміння передових концептуальних та методологічних підходів до педагогічної майстерності й комунікації викладача, ресурсного забезпечення розвитку педагогічної майстерності й комунікації викладача закладу професійної освіти		аналіз кейсів, дискусії, практичні завдання, робота в групах та проектні завдання, методика саморефлексії та самооцінки, інтерактивні лекції з використанням цифрових платформ, індивідуальний проєкт		тестування, аналіз кейсів, саморефлексія та рефлексивні завдання, практичні завдання, обговорення і групові презентації, захист індивідуального проєкту
РН-8-1. Формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти з урахуванням інноваційних наукових ідей щодо культури мислення, мови, мімічної та пантомімічної		Дебати, наукова дискусія, круглий стіл, аналіз конкретних ситуацій (case-study), проектна робота, пошук в Інтернет		Участь у дебатах, диспуті, роботі діад, участь в обговоренні case-study, захист мініпроєктів, захист дослідницького проєкту, оцінювання презентації (індивідуальної презентації)

виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування		
РН-6-3. Самостійно і творчо опрацювати теоретичний та практичний матеріал з проблем педагогічної майстерності, мимічної та пантомімічної виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування, моделювання індивідуального стилю професійної комунікації, траєкторії професійного розвитку й вдосконалення	пошукова діяльність, аналіз кейсів, дискусії, практичні завдання, робота в групах та проєктні завдання, методика саморефлексії та самооцінки, інтерактивні лекції з використанням цифрових платформ, індивідуальний проєкт	тестування, аналіз кейсів, саморефлексія та рефлексивні завдання, практичні завдання, обговорення і групові презентації, захист індивідуального проєкту
РН-7-1. Планувати, організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем педагогічної діяльності та педагогічної майстерності, як основи опанування механізмами розвитку особистісного потенціалу викладача	обговорення кейсів та аналіз ситуацій, дискусії, групові проєкти	оцінка активності під час практичних занять, оцінка виконання групового проєкту, оцінка комунікаційних навичок через виконання індивідуальних завдань
РН-8-2. Приймати обґрунтовані інноваційні рішення у сфері професійної освіти, організації педагогічної діяльності, моделюванні власної траєкторії розвитку педагогічної майстерності, комунікативної компетентності	Інтерактивні лекції, кейс-метод, метод проєктів, мозковий штурм, аналіз матриць прийняття рішень, дискусії та групові обговорення	Тестування, аналіз кейсів, завдання на саморефлексію, оцінка участі у групових обговореннях, захист індивідуального проєкту
РН-8-3. Реалізовувати технології професійно-педагогічного самовдосконалення викладача та моніторингу власної педагогічної діяльності, застосовувати методики самоактуалізації, саморозвитку і самовдосконалення в освітній діяльності	Аналіз кейсів, дискусії та обговорення, робота в малих групах, самостійна робота та рефлексія	Тестування, практичні завдання, оцінка участі у груповій роботі та презентація рішень, захист індивідуального проєкту, рефлексія з аналізом проблем та рішень
РН-8-4. Прогнозувати результати впливу засобів вербальної та невербальної комунікації викладача на покращення якості освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти	Аналіз кейсів, дискусії та обговорення, робота в малих групах, самостійна робота та рефлексія	Тестування, практичні завдання, оцінка участі у груповій роботі та презентація рішень, захист індивідуального проєкту, рефлексія з аналізом проблем та рішень
РН-7-2. Формулювати й обґрунтовувати власні наукові погляди на культуру мислення, мови, мимічної та пантомімічної виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування, розмаїття вербальних, невербальних, комп'ютерних засобів професійної комунікації, дискутувати з представниками різних професійних спільнот і наукових галузей	Дебати, наукова дискусія, круглий стіл, аналіз конкретних ситуацій (case-study), проєктна робота, пошук в Інтернет	Участь у дебатах, диспуті, роботі діад, участь в обговоренні case-study, захист мініпроєктів, захист дослідницького проєкту, оцінювання презентації (індивідуальної презентації)
РН-7-3. Публічно представляти результати досліджень та критичний аналіз наукових ідей щодо професійного розвитку викладача, його педагогічної майстерності й комунікації із дотриманням правил наукової етики, правових і соціальних норм у процесі професійної та науково-інноваційної діяльності	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study)	Участь у дискусії, дебатах, Презентація в малих групах, оцінювання презентації (мікрогрупової презентації),
РН-8-5. Демонструвати лідерські якості, культуру усної, письмової та візуальної комунікації навички міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, вміння працювати в команді дослідників	Презентації та виступи, дискусії та обговорення, написання робіт аналітичного характеру	Оцінка активності під час дискусій і обговорень, оцінка виконання індивідуальних і групових презентацій, оцінка робіт аналітичного характеру

РН-6-4. Визначати свою відповідність вимогам до викладача професійної освіти, що передбачають професіоналізм діяльності, професіоналізм особистості, високий рівень культури наукового мислення, наукової діяльності, академічної доброчесності	Самостійне планування та аналіз діяльності, робота з цілями та завданнями, рефлексія та самоаналіз, групові обговорення, аналіз кейсів, індивідуальні та групові проєкти	Оцінка виконання завдань, аналіз індивідуальних завдань (самопланування, рефлексія), оцінка участі у групових обговореннях, захист індивідуального проєкту
РН-8-6. Об'єктивно і відповідально ставитися до організації освітнього процесу із дотриманням норм педагогічної та наукової етики	Інтерактивні лекції, аналіз кейсів, метод проєктів, метод аналізу ефективності, дискусії та групові обговорення	Тестування, аналіз кейсів, оцінка участі у групових обговореннях, захист індивідуального проєкту

Оцінка

Критерії оцінювання

Підсумкова оцінка в результаті 100% постійного оцінювання: зокрема 80 балів – поточний контроль та 20 балів за підготовку та захист індивідуального проєкту.

Виконується 8 практичних робіт по 5 балів кожна – 40 балів

– 1 модуль (має 40 балів). Бали за 1-ий модуль аспірант/ка отримує за умови виконання: 4 поточних практичних робіт, кожна з яких оцінюється має 5 балів; активної участі на практичному занятті, доповненням відповідей інших (має 5 балів), підготовлених 3 відповідей на семінарському занятті (має 15 балів);

– 2 модуль (має 40 балів). Бали за 2-ий модуль аспірант/ка отримує за умови виконання: 4 поточних практичних робіт, кожна з яких оцінюється у має 5 балів; активної участі на практичному занятті (має 5 бали), підготовлених 3 відповідей на семінарському занятті (має 15 балів).

– підготовка та захист індивідуального проєкту (має 20 балів).

Виконання індивідуального проєкту може бути зараховано за умови наявності відповідного сертифіката або іншого документа за тематикою навчальної дисциплін або участь в міжнародному підвищенні кваліфікації, семінарі, вебінарі, кваліфікаційному тренінгу в рамках неформальної освіти, у т.ч. під час навчання під час навчання на онлайнкурсах від Prometheus, Coursera, Edex, CHAN Academy edX, EdEra та ін. (підстава¹).

Критерії оцінювання активності та доповненням відповідей інших на практичному занятті

0–1 бали	низька активність під час заняття, участь мінімальна або відсутня; під час обговорення теми проявляється байдужість, відсутність зацікавленості, не задаються питання; не надаються приклади або особисті спостереження
3 бали	помірна активність, участь у дискусії і виконанні практичних завдань; виступи рідкісні, але з елементами роздумів та інтерпретації; висловлюються питання, але вони обмежені темою заняття; використовуються приклади, але не завжди конкретні чи повні. Аспірант доповнює відповіді інших. Проте, ці доповнення інколи повторюють аргументацію та фактичний матеріал доповідача.
5 балів	висока активність, регулярна участь у всіх аспектах заняття; проявляється ініціативність у дискусіях, надаються чіткі й обґрунтовані відповіді; задаються питання, що сприяють розвитку теми; підтримується жива взаємодія з викладачкою й іншими магістрантами; використовуються різноманітні приклади та власні дослідження, демонструється розуміння матеріалу. Аспірант доповнює відповіді інших. Цінність доповнення в умінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача.

Критерії оцінювання підготовлених відповідей на семінарському занятті

5 балів	Аспірант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання
2 бали	Аспірант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань,

¹ ПП-551-069 Положенні про підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (пп. 3.13).

	аргументація на достатньому рівні
1 бал	Аспірант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні
0 балів	Аспірант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; аспірант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань
Критерії оцінювання поточних практичних робіт	
0–1 бали	завдання виконано частково з помітними пропусками та суттєвими недоліками; аналіз слабкий, без логічних зв'язків і прикладів; завдання стандартне, без творчого підходу, неструктуроване і важко сприймається; невірно використані терміни, що свідчить про нерозуміння принципів дисципліни
2–3 бали	завдання виконано з недоліками та пропусками; аналіз частково логічний, але потребує уточнень; аргументація недостатньо глибока; є творчі елементи, але не всі ідеї оригінальні; завдання структуроване, але з незначними проблемами в організації; терміни використано правильно, але є неточності
4–5 балів	завдання виконано повністю, чітко і детально; аналіз логічний, глибокий та добре аргументований, з прикладами; завдання оригінальне, креативне, має чітку структуру і легко сприймається; використано правильні терміни
Критерії оцінки підготовки та захисту індивідуального проєкту (дослідницький)	
16-20 балів	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; використав доцільні методи дослідження та обробки результатів; аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація за формою та змістом відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє відмінне володіння навчальним матеріалом, дотримується регламенту та дає грамотні коментарі до демонстрації.
11-15 балів	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, який не пов'язаний із тематикою наукового дослідження; використав доцільні методи дослідження та обробки результатів; презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає відповіді на запитання під час презентації, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація за формою та змістом відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє відмінне володіння навчальним матеріалом, дотримується регламенту та дає грамотні коментарі до демонстрації.
6-10 балів	Аспірант достатньо відповідально поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; проєкт чіткий, комплексний, з повним обґрунтуванням кожного етапу; аспірант аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація добре оформлена та приваблива. Аспірант відповідає на поставлені під час захисту питання, надає грамотні коментарі до демонстрації.
1-5 балів	Аспірант не зовсім відповідально поставився до виконання проєкту, який охоплює

	ключові аспекти теми, але частково бракує глибини або деталізації; презентує проєкт дотримуючись завчасно підготовленого тексту; презентація оформлена з незначними недоліками. Аспірант відповідає не на всі поставлені під час захисту питання, має ускладнення із наданням коментарів до демонстрації
0 балів	Аспірант безвідповідально поставився до виконання проєкту, не дотримався поставлених вимог, презентація та оформлення не відповідають вимогам. Аспірант відповідає лише на окремі поставлені під час захисту питання, має ускладнення із наданням коментарів до демонстрації

Зміст

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

1. Педагогічна майстерність та особистість викладача закладу професійної освіти

Феномен педагогічної майстерності в контексті вітчизняних та світових наукових підходів. Стан практики управління розвитком педагогічної майстерності викладача в умовах закладу професійної освіти, її ресурсного та методичного забезпечення. Педагогічна майстерність як складова педагогічної культури викладача та синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок і вмінь, емоційно-вольових засобів виразності.

Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Знання предметної галузі, енциклопедизм – основа професійного успіху викладача-дослідника. Технології здорової академічної конкуренції. Рейтинг науково-педагогічних працівників..

2. Особистісний чинник викладача у формуванні майстерності педагогічної діяльності

Педагогічний такт і тактовність педагога. Складові педагогічного такту. Тактовна поведінка викладача. Поради щодо формування педагогічного такту у викладача. Формування професійної уяви та уваги (соціально-перцептивна техніка) у педагогічній діяльності викладача.

Професійне самовдосконалення викладача. Компоненти і методи професійного самовдосконалення. Шляхи та засоби розвитку педагогічної діяльності вчителя

Професійні та особистісні якості викладача. Педагогічний професіоналізм викладача. Педагогічні здібності викладача. Педагогічні цінності викладача. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Імідж сучасного педагога. Складові та функції професійного іміджу. Принципи, технології утворення іміджу. Вплив іміджу на професійне зростання педагога. Педагогічна майстерність і авторитет викладача.

3. Професійні деформації у педагогічній діяльності

Майстерність саморегуляції емоційно-почуттєвої сфери педагога. Внутрішня техніка (психотехніка) викладача як складова майстерності педагогічної діяльності педагога. Психологічна стійкість як основа внутрішньої техніки педагога. Професійний стрес та професійне вигорання/ «синдром професійного вигорання», причини та структура. Способи виходу зі стресу. Саморегуляція та її структура. Шляхи досягнення емоційної саморегуляції

Синдром емоційного вигорання викладача закладу вищої освіти. Причини, наслідки, профілактика синдрому емоційного вигорання викладача закладу вищої освіти. Арсенал психологічних ресурсів для запобігання професійних деформацій і розчарування у педагогічній діяльності.

4. Майстерність професійно-педагогічної комунікації: витоки, сутність, складові

Історичні витоки професійно-педагогічної комунікації. Сутність, види, функції, моделі комунікації. Комунікативні знання, вміння, навички, досвід. Педагогічне спілкування – провідна складова професійно-педагогічної комунікації, його сутність, особливості, функції, стилі, моделі. Інформація, її збір, обробка, збереження, сприймання й розуміння. Обмін інформацією у професійно-педагогічній комунікації, бар'єри й ускладнення.

5. Майстерність педагогічної мови та мовлення. Культура мови й техніка мовлення викладача

Професійно-педагогічна мова й мовлення – основа комунікації педагога. Сутність, функції мови й мовлення викладача. Індивідуальний стиль мовлення. Види, особливості вербальних засобів професійно-педагогічної комунікації.

Культура мови й мовлення викладача. Техніка мовлення. Мовленнєвий етикет та моделі взаємодії „викладач-студент”. Змістовна підготовка викладача до виступу перед аудиторією.

Вимоги до голосу, дикції. Уміння педагога в техніці мовлення: регулювання сили й висоти голосу,

інтонації; урізноманітнення тональності мовлення; чітка артикуляція і злитність звуків, регуляція їх швидкості з метою оптимізації темпоритму мовлення. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

1. Педагогічна майстерність в контексті вітчизняних та світових наукових підходів.
2. Технологічні та методичні особливості педагогічного супроводу розвитку педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти.
3. Педагогічний такт як стратегія поведінки викладача закладу професійної освіти.
4. Майстерність публічного виступу викладача закладу професійної освіти.
5. Культура мови й техніка мовлення викладача.
6. Переконавання як основний спосіб комунікативного впливу педагога.
7. Майстерність невербальної комунікації педагога.
8. Міміка викладача, її елементи, засоби виразності та умови продуктивного використання. Пантомімічна культура викладача.
9. Комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.
10. Особливості навчальної взаємодії онлайн синхронному і асинхронному режимі.

Література

Обов'язкова

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
2. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Спілкування в педагогічному процесі : навчальний посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім "Бук-Друк"», 2021. 100 с.
3. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 484 с.
4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140с.
5. Короткова Ю. М., Новікова О. О., Мухіна Г. В. Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти. Донецьк: ДонДУВС, 2023. 150 с.
6. Максименко С. Д., Меєрович М. Й., Шрагіна Л. І. Системне мислення: формування і розвиток: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Київ-Могилянська академія», 2020. 251 с.
7. Мачинська Н., Федорович А., Яремчук Н. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
8. Отич О.М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с.
9. Педагогічна комунікація: практикум / укладач О. М. Фенцик. Мукачево: вид-во МДУ, 2019. 162 с.
10. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: *Міністерство освіти і науки України*: офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standartna-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>
11. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
12. Психологічне забезпечення педагогічної майстерності: нав.-метод. посіб. Авт. упоряд. І. А. Бурлакова. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 276 с.
13. Психологія педагогічного спілкування: методичні вказівки до вивчення освітньої компоненти для студентів спеціальності 015 «Професійна освіта» / уклад.: І. М. Мороз. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 48 с.
14. Стельмах Н.В. Новітні комунікативні технології. Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2020. 215 с.
15. Харченко Л. М. Соціальні комунікації: навч.-метод. посіб. Переяслав : «Видавництво КСВ», 2021. 76 с.

Додаткова

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підруч. К.: Центр навч. Л-ри, 2004. 342с.
2. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект : навч. посіб. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2010. 242 с.
3. Денисюк С.Г. Комунікологія: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 102 с.

4. Діагностика і розвиток педагогічної майстерності у професійних навчальних закладах: кол. Монограф. / І. А. Зязюн [та ін.]. К.: Педагогічна думка, 2007. 263 с
5. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підруч. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с. Режим доступу: <https://lira-k.com.ua/preview/12231.pdf>
6. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посіб. Х.: Вид-во НфаУ, 2009. 140 с.
7. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід. ІваноФранківськ, 2012. 206 с. Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/kilichenko.pdf>
8. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4631/1/I_Kovalynska_NC_GI.pdf
9. Ковальчук В. І. Розвиток педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект): монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2014. 396 с.
10. Ковальчук В. І., Сергєєва Л. М., Молчанова А. О. Як стати майстерним педагогом: навч.-метод. посіб. К.: «Арт Економі», 2011. 184 с.
11. Колосов А.Б., Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г.В. Психологічні детермінанти функціональної неграмотності суб'єкта педагогічної діяльності. Вісник післядипломної освіти, 2019. Випуск 7(36) «Серія «Соціальні та поведінкові науки». С 78-97. <https://doi.org/10.32405/2522-9931>
12. Кравченко О. В. Професійне самовиявлення особистості майбутнього викладача. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2020. Вип. 186. С. 199-203. Режим доступу: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-186-199-203>.
13. Красницька О. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 528 с.
14. Кузьмінський А. І. Розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи в умовах неперервної полікультурної освіти : навч.-метод. посіб. – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. 81 с.
15. Лавріненко О. А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: монографія. К.: Богданова А. М., 2009. 328 с.
16. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 112 с
17. Невербальні засоби комунікації як запорука успіху оратора (тези магістрантів слов'янського відділення Інституту філології) / за ред. В. В. Герман та Н. Соларьової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 48 с. Режим доступу: http://library.sspu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Verbalny_zasobi_komunikacii.pdf
18. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.- метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Автори-упорядники Л.В. Маляр, В.І. Староста, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. 84 с. Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/43642>
19. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/26548/1/2652_OTICH_KIEB2.pdf
20. Педагогічна майстерність: комплекс навчально-методичного забезпечення магістрів всіх спеціальностей денної форми навчання. Укл.: Воляннюк Н.Ю., Москаленко О.В. К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 65 с. <http://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/04/NMK-Ped.master..pdf>
21. Порадник Для професійного педагогічного та наукового зростання освітян: наук.-метод. посіб./за ред. О. Петровського, І. Трубавіної. Харків, 2023. 302 с.
22. Пилипчик В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання : монографія. К., 2007. 176 с.
23. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (13 травня 2022 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2022. 318 с. Режим доступу: http://tpgnpu.ho.ua/images/my_images/doc_pdf/vidavnictvo/2022/zbirnik_maket_SG-13-05-2022.pdf
24. Руденко М.В. Комунікативні процеси у педагогічній діяльності. Креативні технології навчання: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2016. 204 с.
25. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підруч. Київ: Міленіум, 2006. 344 с.
26. Сходинки до педагогічної майстерності : словник з курсу «Основи педагогічної майстерності» / уклад.: Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович. Старобільськ, 2015. 136 с. Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/405/Slovnuk%20Osnovu%20ped%20masterstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

27. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с. 28. Bolkan S., Griffin D. J., Goodboy A. K. Humor in the classroom: the effects of integrated humor on student learning. <i>Communication Education</i>. 2018. Vol. 67. № 2. P. 144-164. 29. Chesebro J. L. Effects of Teacher Clarity and Nonverbal Immediacy on Student Learning, Receiver Apprehension, and Affect. <i>Communication Education</i>. 2003. Vol. 52. Issee 2. P. 135-147. 30. Drucker D. J., Fleischhauer K. Language pedagogy in a pandemic : The shift to online instruction at a German university during the COVID-19 crisis. <i>Journal of Pedagogical Research</i>. 2021. Vol. 5. Issue 1. P. 172-187. 31. Goodboy A. K., Weber K., Bolkan S. The effects of nonverbal and verbal immediacy on recall and multiple student learning indicators. <i>The Journal of Classroom Interaction</i>. 2009. College of Education, University of Houston. P. 4-12. 32. Livingstone S. Critical reflections on the benefits of ICT in education. <i>Oxford review of education</i>. 2012. Vol. 38. Issee 1. P. 9-24. 33. Livingstone S., Blum-Ross A. Parenting for a digital future: how hopes and fears about technology shape children's lives. Oxford University Press, США, 2020. 34. Matsumoto D., Frank Mark G. Nonverbal Communication. San Francisco State University and Humintell LLC, USA, 2013. 336 p. 35. Shi X., Wilson S. R. Influence. <i>The International Encyclopedia of Organizational Communication</i>. 2017. John Wiley & Sons, Inc. P. 1-13. 36. The Social Psychology of Nonverbal Communication. Edited by A. Kostic, D. Chadee. Palgrave Macmillan, 2014. P. 43-57. 37. Volianiuk, N.; Lozhkin, G.; Simkova, I. Fatores de deformação profissional da personalidade dos professores na escola superior da Ucrânia. <i>Revista Ibero-Americana de Estudos em Educação</i>, Araraquara, v. 17, n. 2, p. 1578–1593, 2022. DOI: 10.21723/riaee.v17i2.17018. Disponível em: https://periodicos.fclar.unesp.br/iberoamericana/article/view/17018. Acesso em: 17 set. 2022. DOI: https://doi.org/10.21723/riaee.v17i2.17018	Інформаційні ресурси Адреси електронних бібліотек: 1. Бібліотека ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». URL: https://lib.duan.edu.ua/uk/ 2. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: http://w.w.w.nbu.gov.ua/ 3. Бібліотека імені Максимовича. Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/eng/title4.php3 4. Бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: http://lib.onu.edu.ua/ 5. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: http://dnrb.gov.ua/ua/history/ 6. Одеська національна наукова бібліотека. URL: http://w.w.w.ognb.odessa.ua/ Інтернет-джерела 1. https://mon.gov.ua/ua – сайт Міністерства освіти і науки України 2. http://naps.gov.ua/ – сайт Національної академії педагогічних наук України 3. https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua – сайт Інституту модернізації змісту освіти 4. http://osvita.org.ua – освітній портал (каталог освітніх ресурсів, новини освіти). 5. http://osvitanet.com.ua/ – навчально-методичний сайт ЗАТ – Інститут передових технологій. 6. http://iat.kiev.ua/ – Інститут передових технологій. 7. http://www.edu-ua.net – освітня українська мережа. 8. http://www.ednu.kiev.ua/ – Educational Network Ukraine (українські інформаційні ресурси, пов'язані з освітніми організаціями, інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми та ін.). 9. http://www.osvita.org – освітньо-консультативний центр – Освіта. 10. http://o-svit.iatp.org.ua – каталог освітніх ресурсів О-СВІТ: інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців. 11. http://www.osvita.org.ua/ – освітній портал (події освіти, статті тощо). 12. http://www.umo.edu.ua – ДВНЗ — Університет менеджменту освіти НАПН України. 13. http://proftekhsosvita.org.ua/uk/ – портал професійно-технічної освіти України. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; padding: 5px;"><i>Політика щодо</i></td> <td style="padding: 5px;">В університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням –</td> </tr> </table>	<i>Політика щодо</i>	В університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням –
<i>Політика щодо</i>	В університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням –		

<i>дотримання принципів академічної доброчесності</i>	це означає, що всі здані роботи є результатом розумової праці та творчості аспірантів: – академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі); – якщо аспірант виконав роботу когось іншого, повністю або частково, без належного цитування, завдання не буде прийняте і буде оцінене в 0 балів (без права перездати); – в академічних спільнотах плагіат представляє серйозне порушення довіри та може спричинити тяжкі наслідки, включаючи дисциплінарні стягнення, тому окремо розглядатимуться правила реферування, перефразування та цитування АБО аспіранти можуть дізнатися більше про правила реферування, парафразу та цитування за цим посиланням https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf з політикою щодо академічної доброчесності можна ознайомитись на сайті Університету: https://old.duan.edu.ua/yakist/akademichna-dobrochesnist.html
<i>Політика щодо використання ІІІ під час виконання завдань</i>	– аспіранти можуть використовувати інструменти ІІІ для автоматизації рутинних завдань, таких як планування, сортування інформації, чи збору даних, якщо це допомагає підвищити ефективність роботи. – у разі використання ІІІ для створення текстів або презентацій, аспірант зобов'язаний вказати, як саме і для яких завдань застосовував ці інструменти; – використання ІІІ для безпосереднього виконання завдань, що вимагають власних роздумів, аналізу чи інтерпретації, є неприпустимим; аспірант повинен самостійно виконувати завдання, зокрема розв'язання практичних кейсів, вирішення завдань на основі конкретних ситуацій, написання есе тощо; – використання ІІІ з метою плагіату або копіювання чужих робіт без посилання на джерела є порушенням академічної доброчесності; – всі роботи, виконані з використанням ІІІ, повинні проходити етап саморефлексії аспіранта, в якому він аналізує, як саме інструмент допоміг у виконанні завдання, а також підходить до результатів з позиції власного розуміння теми; – у разі виникнення питань або сумнівів щодо доцільності використання певних ІІІ-інструментів для виконання завдань, аспіранти можуть звертатися за консультаціями до викладачки.
<i>Політика курсу щодо супроводу студентів з особливими освітніми потребами</i>	– мають право на індивідуальний підхід; – можуть звертатися до викладачки через електронну пошту або спеціальні функції платформи Google Classroom для обговорення індивідуальних потреб і корекції навчального процесу; – якщо аспіранти потребують додаткової допомоги у виконанні завдань або адаптації навчальних матеріалів, можуть отримати додаткові консультації; – якщо є труднощі з онлайн-навчанням, аспірантам можуть бути запропоновані додаткові консультації або інші формати взаємодії через онлайн-зустрічі; – можуть звертатися до викладачки для узгодження змін у термінах здачі завдань, якщо це необхідно для ефективного виконання завдань; всі зміни термінів будуть обговорюватися індивідуально, з урахуванням необхідності надання додаткового часу або змін в умовах виконання завдань; – оцінювання проводиться на основі індивідуальних досягнень і прогресу аспірантів; – у разі необхідності буде надана можливість звертатися за підтримкою до психологів або консультантів (кафедра психології та педагогіки), щоб

	подолати стрес або інші труднощі, пов'язані з навчанням; – всі питання щодо особливих освітніх потреб аспірантів будуть розглянуті в конфіденційному порядку, та інформація про особисті потреби не буде розголошуватися без згоди аспіранта; всі зміни в умовах навчання, пов'язані з особливими потребами, будуть враховуватися виключно в межах наданого дозволу; – можливе навчання за індивідуальним графіком, який оформлюється відповідно до п. 3.4 Положення про організацію освітнього процесу.
<i>Політика щодо відвідування та виконання завдань</i>	– відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів; – для аспірантів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно; – активна участь аспіранта на практичних заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи та індивідуального завдання; – кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни; – у разі пропуску практичного заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання; – контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачкою за графіком консультацій, який опубліковано в електронному розкладі; – аспірант на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.
<i>Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології</i>	обов'язкове дотримання правил внутрішнього розпорядку Університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні з аспірантами та викладачкою.
<i>Політика щодо користування Zoom під час навчання</i>	– не передавати доступ до Zoom-конференції стороннім особам. Втручання сторонніх осіб у проведення онлайн-занять розглядається як онлайн-правопорушення – зрив освітнього процесу та несанкціоноване втручання у роботу викладачки з аспірантами; – підключатись до онлайн-занять під своїм іменем, щоб викладачка мала змогу ідентифікувати аспіранта і не впускати сторонніх осіб. Якщо викладачка не побачить реальне ім'я аспіранта у списку присутніх, вона буде вимушена попросити аспіранта залишити онлайн-аудиторію, або навіть самостійно видалити з конференції; – вимикати мікрофон на занятті та вмикати тільки тоді, коли є потреба відповідати або задати запитання.
<i>Політика щодо оцінювання</i>	– оцінювання за навчальною дисципліною є рейтинговим та визначається з урахуванням поточної освітньої діяльності аспіранта (з урахуванням тем самостійної роботи та індивідуального завдання) та результатів підсумкового контролю; – максимальну кількість балів, яку аспірант може набрати під час засвоєння навчальної дисципліни – 100 балів; – підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем на останньому практичному занятті.
<i>Політика щодо оскарження результатів контрольних заходів</i>	– після отримання коментарів від викладачки з аргументацією щодо оцінки, аспірант має право в індивідуальному порядку задати всі питання, які його/її цікавлять стосовно результатів контрольних заходів оцінювання; – якщо питання залишається невирішеним, аспірант має право звернутися до завідувачки кафедри психології та педагогіки.

<i>оцінювання</i>	
<i>Політика щодо дедлайнів та відпрацювання</i>	– роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку (–1 бал запізнення від 1 до 7 днів, –2 бали запізнення більше ніж на 7 днів); – відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування аспірантами навчального матеріалу із наступною перевіркою отриманих знань у письмовій формі; – відпрацювання пропущених занять аспірантами проводиться в індивідуальному порядку.
<i>Політика щодо підвищення оцінки з дисципліни</i>	– аспірант має право підвищити оцінку з дисципліни відповідно до пп.2.4.5. Положення про організацію освітнього процесу; – заява на підвищення оцінки має бути оформлена у загальному деканаті.
<i>Політика щодо скарг і пропозицій студентів</i>	– аспірант може обговорити скаргу з викладачкою після заняття. Якщо питання залишається невирішеним, він має звернутися до завідувачки кафедри психології та педагогіки; – протягом вивчення курсу аспіранти можуть звернутися до викладачки з пропозиціями щодо вдосконалення (доповнення, зміни та ін.). Дані пропозиції можуть бути висловлені усно або письмово (електронною поштою npvolkova@duan.edu.ua).